

Отрязваме ли възможността за участие на български фирми в модернизационните проекти на Българската армия?

Дискусиите около проекта за придобиване на нов многоцелеви самолет ме накараха да погледна върху някои параметри на другите два проекта – за Военноморските сили и за бойните бронирани машини. Както стана ясно от изявления на представители на Министерството на отбраната, офертата на правителството на САЩ за нови самолети не се вписва във финансовата рамка, поставена от българската страна, както по отношение на крайната цена, така и по схемата на плащания. Това се изтъква от противниците на придобиване на самолети Ф-16 като проблем на американската оферта. Никой обаче не поставя въпроса как е направена тази финансова рамка и дали проблемът не е в начина на планиране и изготвяне на проектите.

Въпросът с финансовата рамка за проекта за придобиване на нов самолет поставя под въпрос и другите два проекта за модернизация на Българската армия от гледна точка на финансово-икономическите параметри. Тъй като проектът за новите кораби вече е стартирал, в анализа по-долу ще се фокусираме върху проекта за бойните машини, чийто старт все още предстои да бъде даден.

На страницата на Министерството на отбраната е публикуван „ПРОЕКТ ЗА ИНВЕСТИЦИОНЕН РАЗХОД „ПРИДОБИВАНЕ НА ОСНОВНА БОЙНА ТЕХНИКА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА БАТАЛЪОННИ БОЙНИ ГРУПИ ОТ СЪСТАВА НА МЕХАНИЗИРАНА БРИГАДА“. Проектът е одобрен от Народното събрание на 8 юни 2018 година. Съществена негова част са финансовите параметри. Общата стойност на проекта е 1464 млн. лв. с ДДС, от които за придобиване на 150 единици бойна и специална техника 1224 млн. лв. и за придобиване на системи и допълнително оборудване 240 млн. лв. В инвестиционния разход е посочено, че изчислението на стойността на проекта е направено на базата на вече направени проучвания и получени данни от фирмите на базата на „запитване за информация“.

В проекта за инвестиционен разход са дадени приблизителните разчети за получаване на определен брой техника и оборудване по години и са разписани плащанията към производителя по години. Съгласно документа,

Министерството на отбраната следва да получи всички необходими машини с оборудването за общо 8 години, а плащанията към фирмите да се извършат за 12 години. В таблицата по-долу са направени съпоставки на финансовите параметри по години. Тъй като системите и допълнителното оборудване са свързани с броя на машините и са включени в схемата за плащане, за улеснение ще изчислим цената на една условна машина като общия бюджет на проекта разделим на общия брой машини. От това се получава, че цената на една условна машина е 9, 76 млн. лева с ДДС.

Брой години за реализиране на проекта	Брой машини за доставяне по години	Обща стойност на доставяните машини Брой x 9,76 млн. лв.	Плащане от страна на МО към производителя	Дефицит за производителя
1	12	117.12 млн. лв.	100 млн. лв	17.12 млн. лв.
2	20	195.2 млн. лв.	100 млн. лв	95.2 млн. лв.
3	20	195.2 млн. лв.	100 млн. лв	95.2 млн. лв.
4	19	185.44 млн. лв.	100 млн. лв	85.44 млн. лв.
5	20	195.2 млн. лв.	100 млн. лв	95.2 млн. лв.
6	23	224.48 млн. лв.	100 млн. лв	124.48 млн. лв.
7	18	175.68 млн. лв.	100 млн. лв	75.68 млн. лв.
8	18	175.68 млн. лв.	150 млн. лв	75.68 млн. лв.
				614 млн.лв.
9			150 млн. лв	- 150 млн. лв
10			180 млн. лв	- 180 млн. лв
11			174 млн. лв	- 174 млн. лв
12			110 млн. лв	- 110 млн. лв
Общо	150	1 464 млн. лв.	1 464 млн. лв.	0. 00

От сравнителната таблица се вижда, че през първите 8 години на реализиране на проекта, фирмата-производител ще трябва сама да финансира производството, като финансовият дефицит възлиза на общо 614 млн. лева., който се покрива през оставащите 4 години на реализиране на проекта. Трябва да отворим една скоба, че в средствата не се включва стойността на финансирането на дефицита от 614 млн. лв., което става чрез банков или фирмен кредит. Ако приемем, че цената на кредита е 3% на годишна основа,

то тя ще бъде не по-малко от 100 млн. лева, без рисковете. Средства, които въобще не са предвидени, а ще трябва да бъдат платени. И тези средства или ще бъдат включени в цената на бойните машини /скрити разходи/ или ще трябва да се осигурят допълнително.

Многократно сме говорили, че производството на машините следва да се възложи на българска фирма или да има възможно най-голямо българско участие, но утвърдената схема за плащане е непосилна за която и да е българска фирма, която ще бъде избрана за изпълнител или под-изпълнител.

Фирмата или фирмите ще трябва да купуват основните агрегати и компоненти – двигател, шаси, материали и т.н. Плащанията към доставчиците ще могат да бъдат покрити само частично от плащанията на МО към фирмите за всяка конкретна година, което означава, че ще трябва да бъде ангажиран допълнителен финансов ресурс. На практика ще се получи, че българските фирми ще трябва да изразходват получавания от МО финансов ресурс, но и да влага още допълнително свои собствени /заети/ средства в производството. Имайки предвид финансовото състояние и обема на производство на българските производители, едва ли ще бъде по силите им да осигурят такъв допълнителен финансов ресурс. Ето защо, от самото начало, чрез финансовата схема се изключва възможността за сериозно участие на български производители, защото българска фирма няма да може да си позволи да работи 8 години на загуба и да си възвърне по-голямата част от средствата след 9 до 12 години /без цената на заетите средства/.

Със сигурност за големи световни производители на въоръжение и техника ще бъде много по-лесно да финансират проекта, но в цената на продукта ще включат още цената на финансовия актив, рисковете и много други. Така че в крайна сметка ще получим нещо по-скъпо и същевременно с намалени способности за да се компенсират цената.

Много е важно преди откриване на процедурата да се преразгледа финансовата рамка на проекта и да се „изсветлят“ всички възможни разходи. Трябва да се знае кое колко струва и за какво се плаща. В противен случай се създава опасност от „скриване“ на някои разходи, което води до възможност да злоупотреби.

От Проекта на инвестиционен разход се вижда, че Министерството на отбраната идентифицира като основни рискове за реализирането на проекта именно тези, свързани с финансирането му. Ето защо се прави опит да

прехвърли тези рискове върху изпълнителя, но тава си има цена. Ако се вземе предвид, че Министерството на отбраната има вече информация за цената за проекта на базата на проучванията, то финансовата схема или не отчита реалните цени или залага възможности за неизпълнение.

Ако се върнем към проекта за придобиване на нови самолети, следва да отбележим, че американското правителство не е виновно, че не може да влезе в нашата финансова рамка. Както се вижда от анализа на проекта за придобиване на бойни машини, проблемите са заложи още в самата концепция. Необходимо е да се има реална представа за правилата в международната търговия и за законите в отделните държави. Тезата, че „ако искат да ни продадат нещо, нека се съобразят с нашите изисквания“, не работи.

Би следвало, преди да се предлагат за одобрение от държавните органи, документите да подлежат на подробен експертен анализ на всички аспекти на проекта. Необходима е по-голяма доза реализъм и познания. Впрочем, именно поради финансови неразбории, проектът за строителството на два патрулни кораба веднъж вече беше провален.